

FRÓÐSKAPARSETUR
FØROYA

Í hesi greinarøð, sum er í 10 pørtum, skriva vísindafólk á Fróðskaparsetri Føroya um evni, tey granska.

VITAN & VÍSINDI

ERLA OLSEN
PhD í lívfrøði. Námslektari á Námsvísindadeildini

STØRRI SKÚLAR

TIL STØRRI NÆMINGAR!

KANNING VIÐ 8. OG 9. FLOKS NÆMINGUM VÍSIR, AT NÆMINGARNIR Í STØRRU SKÚLUNUM ERU NØGDARI VIÐ SKÚLAVIÐURSKIFTINI ENN NÆMINGARNIR Í SMÆRRU SKÚLUNUM

Flestu næmingar halda tað gongur væl í skúlanum, og teimum dámar væl at læra. Eisini halda tey at undirvísingin í skúlanum er góð. Tað sum tey ikki eru heilt sannførd um er, um tað er stuttligt at ganga í skúla. Rættiliga avgjørd eru tey tá tey verða spurd um skúling eru spennandi – tað eru tey ikki!

Hetta eru úrslit úr kanning, har allir næmingarnir í 8. og 9. flokki í føroyska fólkaskúlanum vórðu spurdir útvið 200 spurningar um undirvísingargættir, hugburð til og nøgdsemi við skúlagongdina. Sum heild eru næmingarnir væl nøgdir, og taka skúlan í álvara.

Siðbundin undirvísing

Kanningin vísir, at næmingar í 8. og 9. flokki í stóran mun halda, at týðningarmestu fakini eru tey, sum tey hava havt flestu tímar í. Náttúruvísindalig fak, so sum stóddfrøði, lívfrøði, landfrøði og alis-/evnafrøði, verða tó mett at vera týðningarmiklari enn skapandi lærugreinar, so sum myndlist, leiklist, handarbeiði og smíð.

Sostatt leggja næmingarnir størst áherðslu á tey fak, sum tey kenna best, og tey fak, sum eru partur av PISA-kanningini og í landsroyndunum. Hava tey ikki valt onkra skapandi lærugrein, kenna tey hana helst illa, tí kravdu tímararnir í skapandi lærugreinunum eru fáir. Harafrat siga allar flestu næmingarnir, at mennandi spól, drama, sangur og rørsuspól koma sera sjaldan

ella ongantið fyrri í vanligu undirvísingini í teirra skúla. Ístaðin er mest vanligu undirvísingarrátturin talvuundirvísing, umframt arbeiði við uppgávubókum og lærubókum.

Viðgerðin av svarunum vísir, at tað er samband millum tað at dáma at læra, og at halda at tað er stuttligt at ganga í skúla. Hetta samband var væntað, men tað sum kanska er eitt sindur óvæntað er, at tað er so stórir munur á svarunum frá næmingunum sum ganga á størri skúlum, t.v.s. við fleiri enn 350 næmingum, og so teimum smærru skúlanum.

Stórir skúlar ofta – men ikki altíð – best

At størri næmingarnir trívast betri í størri skúlanum er ikki eitt serføroyskt fyrbrigdi, og aðrastaðni hava tey funnið fram til, at frágreiðingin til henda mun er ikki, at lærararnir á smærru skúlanum ikki duga líka væl sum lærararnir á størri skúlanum, men at teir eru færrir. Tí er størri møguleiki fyrri at fleiri teirra undirvísa í evnum og fakum, sum teir ikki eru útbúinir í ella hava serligan áhuga fyrri, og hesin vantandi áhugi kann ávirka hugburðin hjá barnunum. Í størri skúlanum er talið av lærarum stórru, og tí ber betur til at leggja tímarar soleiðis til rættis, at tey í stórru mun undirvísa í tí sum tey duga best, og hava størst áhuga fyrri. Eisini hava tey funnið aðrastaðni, at lærararnir stóðast verri á smáum skúlanum, sum

harvið hava ein stórri part av óroyndum lærarum. Um hetta eisini er stóðan í Føroyum er ikki kannað.

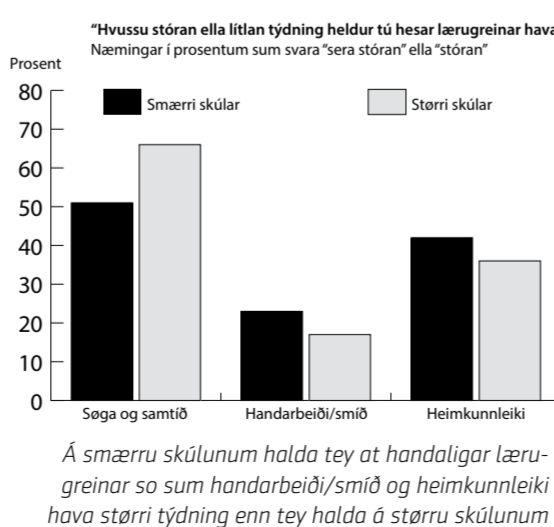
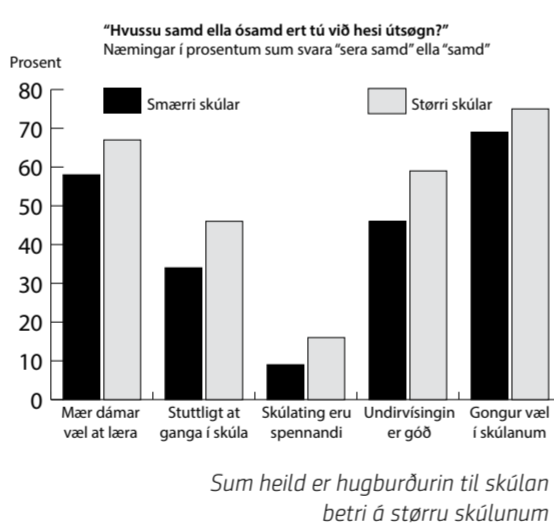
Tað er tó ikki altíð at stóru skúlararnir eru betri. Handaligu fakini tykjast verða mett bæði týðningarmeiri og stuttligari á smærru skúlanum, og samstundis eru næmingarnir nøgdari við serstovurnar á smærru skúlanum. Hetta er eisini í góðum samsvari við tað, sum Anne Bamford legði fram á evnisdegi í Norðurlandahúsinum í januar, har hon legði dent á, at handaligu og skapandi fakini høvdu tað betri í smærru skúlanum, og at hesir skúlararnir eisini dugdu nógv betri at brúka kreativar loysnir fyrri at fáa tað at bera til at hava fleiri skapandi lærugreinar í senn, hóast sera trøngar umstøður.

Gjørt skal verða vart við, at talan er um hagtøl, og tí ber ikki einvíst til at siga, at allir smáir skúlar eru verri enn stóru skúlararnir. Tvørturímóti, so eru eisini onkrir smáir skúlar sum hava næmingar sum dáma sera væl.

Allir føroyskir skúlar eru smáir

Skúlastødd er eitt nógv umrøtt evni, og trupult er at finna einvísar niðurstøður um, hvat er hóskandi stødd.

Kanningar aðrastaðni vísa, at serliga yngri flokkarnir hava gagn av at ganga í smáum skúlanum, meðan tað er ein fyrimunur hjá eldri næmingum at ganga í eitt sindur stórru eindum. Hetta er serliga fyrri at kunna rokka øllum teimum

UR FÓLKASKÚLANUM FARA TEY FLESTU VIÐARI ANTIN TIL YRKISMIÐNAM ELLA TIL GYMNASIALT MIÐNAM. EFTIR TÍ SUM KANNINGIN AV 8. OG 9. FLOKS NÆMINGUM VÍSIR, SO ER TAÐ EIN FYRIMUNUR AT SAVNA NÆMINGARNAR Í STØRRI EINDIR, SOLEIÐIS SUM ÆTLANIN ER AT GERA VIÐ MARKNAGILSDEPLINUM

Marknagilsdeplin

valmøguleikum, sum námsætlanin gevur – í smærru skúlanum er ikki sama útbøð av valfakum.

Gjørdar eru nógvir kanningar um hóskandi skúlastødd, bæði í mun til læruúrtøku og í mun til hvat fæst burturúr fyrri pengarnar. Niðurstøðan er, at sum heild eru smærri skúlar betri, men »smærri« nýtist ikki at merkja »heilt smáir«. Skúlar við smáum barnunum skulu tó helst ikki vera stórru enn 300-500 næmingar og í framhaldsdeild einir 600-1000 næmingar.

Um móguleiki skal vera at bjóða út hóskandi tal av valfakum, so er ein skúlaeind við umleið 500-600 næmingum hóskandi.

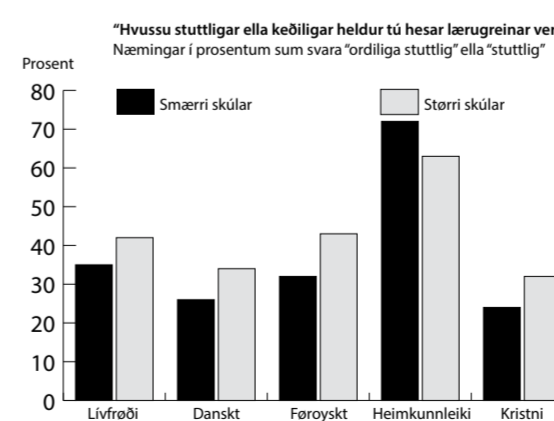
Einans Eysturskúlin hevur fleiri enn 500 næmingar, og stóra næmingatalið kemur av, at allir 10. floks næmingar í Tórshavnar kommunu eru savnaðir har. NámX bjóðar út nógvir breytir umframt vanligu valfakini til 10. flokk.

Fleiri valfak á størri skúlanum

Eisini í Føroyum hava smærru skúlararnir færri valfak á tímatalvuni enn teir stóru skúlararnir. Í miðal hava skúlar við færri enn 275 næmingum 4 valfak, meðan skúlar við 275-400 næmingar hava góð 5 valfak, og skúlar við fleiri enn 400 næmingum hava í miðal 6 valfak. Sostatt samsvarar hetta væl við útsøgnina um at stóddin á skúlanum avger hvussu nógv valfak koma á tímatalvuna.

Tað sær tó ikki út sum um tað er talið av valfakum í sjálvum sær, sum er altavgerandi fyrri, hvussu væl næmingarnir halda tað gongur, ella hvussu væl teimum dámar at ganga í skúla. Heldur er tað eitt samspæl millum nógvir ymsar tættir.

Hetta hevur ein granskingarhópur á Námsvísindadeildini sett sær fyrri at kanna. Higar til eru næmingarnir í 8. og 9. flokki spurdir, og komandi vikurnar fara foreldrini og lærararnir at fáa spurnablað.

Bókligu lærugreinar eru stuttligari á størri skúlanum, meðan heimkunnleiki er stuttligari á smærru skúlanum

TOPP-5 LISTI

- ▲ Enskt **93,2%**
- ▲ Stóddfrøði **92,9%**
- ▲ Føroyskt **84,4%**
- ▲ Alis-evnafrøði **74,6%**
- ▲ Lívfrøði **72,4%**

Top-5 listi yvir hvussu nógv prosent av næmingunum halda ymsu fakini hava týðning. Av talvuni sæst, at teir allar flestu næmingarnir halda at enskt og stóddfrøði hava stóran týðning, og føroyskt sleppur eisini uppi part. Føroyskt og stóddfrøði eru tær lærugreinar, sum hava flest tímar í fólkaskúlanum, haræft koma danskt og enskt

BOTN-5 LISTI

- ▼ Leiklist **13,8%**
- ▼ Myndlist **16,7%**
- ▼ Fiskivinna **19,6%**
- ▼ Handarbeiði **20,4%**
- ▼ Tónleikur **24,3%**

Botn-5 listi yvir hvussu nógv prosent av næmingunum halda ymsu fakini hava týðning. Av talvuni sæst, at næmingarnir í 8. og 9. flokki siggja ikki týðningin av hvørki kreativu lærugreinunum ella fiskivinnu